

Gerecse Natúrpark

Iroda: 2890 Tata, Erzsébet királyné tér 13.

Telefon: (30) 247-0613

E-mail: gerecsenaturpark@gmail.com

www.gerecsenaturpark.eu

VI. /2015.

ELŐTERJESZTÉS

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 2015. március 26-i ülésére

Tárgy: A megyei natúrparkok bemutatkozása / Gerecse Natúrpark

Előterjesztő: Michl József elnök, Által-ér Szövetség

Tisztelt Közgyűlés!

Komárom-Esztergom megyén kívül Magyarországnak nincs még egy olyan megyéje, ahol két natúrpark is működne. A Vértesi Natúrpark hazánk első hivatalosan elismert natúrparkja (2005), míg a Gerecse Natúrpark 2013-ban hetedikként vehette át a természetvédelemért felelős vidékfejlesztési miniszter úrtól az elismerő címet.

Az alábbiakban a Gerecse Natúrpark tevékenységéről, szervezetéről és céljairól adunk rövid áttekintést.

Általános áttekintés

A Gerecse Natúrpark létesítésének alapvető célja, hogy a Gerecse hegység és az ahhoz csatlakozó peremterületek (Gerecse, Duna-völgy, Által-ér völgye, kislalföldi löszvidék) vonatkozásában elősegítse a fenntartható és értékőrző tájhasználati formákat, egységes arculatot és marketing támogatást teremtsen a tájra jellemző helyi termékekhez és szolgáltatásokhoz, valamint a környezeti nevelés, oktatás eszközeivel is hozzájáruljon a természeti és kulturális értékek, hagyományok megőrzéséhez. A Gerecse Natúrpark is segíteni hivatott a zöldturizmus különböző formáit és a hazai natúrpark mozgalom ügyét is.

A natúrpark létrehozásában számos szervezet segédkezett (különösen KEM Önkormányzat, MTESZ KEM Szervezete, Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség, Duna-Pilis-Gerecse Vidékfejlesztési Egyesület, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság), de a natúrpark-cím elnyeréséhez szükséges munkákat a kezdetektől az Által-ér Szövetség koordinálta.

A Gerecse Natúrpark területét tekintve hazánk második legnagyobb natúrparkja (766 km²), népessége alapján (180 ezer fő) pedig a legnagyobbak számít ma Magyarországon.

Natúrparkunk jelmondata:

***„Gerecse Natúrpark - ahol a források vize és a zarándokutak csendje
a sasbércek világával találkozik”***

A „*források vize*” mindenek előtt a Tatán fakadó rengeteg és országos viszonylatban is a legjelentősebbek közé tartozó karsztforrásra utal, persze kis hozamú források a Gerecse teljes területén előfordulnak.

A „*zarándokutak csendje*” azt a körülményt jelzi, hogy a Gerecsét több zarándokút is keresztül szeli (Mária út, Via Margaritarum, Szent Jakab út) és itt található a magyarországi Szalézi rend bölcsője is, az 1735-től híres búcsújáróhelyként ismert Péliföldszentkereszt. A zarándokutak kulturális értelemben is igen értékes helyszíneket, településeket kötnek össze.

A „*sasbércek világa*” pedig arra utal, hogy a Gerecse geomorfológiai, természetföldrajzi értelemben véve is sajátos helyszín, melyek egyik jellemzője éppen a sasbércek (megbillent, környezetükből kiemelkedett, sziklás rögök) sokasága. E sasbércek megannyi természeti értéket rejtnek.

A Gerecse Natúrpark olyan értékes, természetközeli tájon jött létre, ahol a gazdálkodást, a beruházásokat, a turizmust és gyakorlatilag szinte minden fejlesztést a Nemzeti Ökológiai Hálózattal, a Gerecsei Tájvédelmi Körzettel, helyi és nemzetközi jelentőségű védett területekkel, valamint Natura 2000 területek sokaságával kell tudni összehangolni.

A Gerecse óriási távlatokat rejt még, hiszen turisztikai értelemben ma még szinte teljesen kihasználatlan. A natúrpark valamennyi településén vannak olyan vonzerők, amelyek az itt élők számára talán cseppet sem tűnnek rendkívülieknek, de a messziről jött látogatók szemében annál értékesebbnek számítanak. A történelem fényes eseményei és komor évszázadai e vidéket is érintették. A Gerecse hegyei között megbújó falvak magyar-szlovák-német nemzetiségi kultúrája több tekintetben egyedülálló, a gerecsei kőbányák a hazai sziklamászó iskolák talán legkedveltebb helyszínei, a tekintélyes méretű és járathosszúságú barlangokban pedig a letűnt évmilliók rejtélyes világa tárul elénk. A Gerecse több évtizedes elzártsága már a múlté, kirándulók sokasága jegyezte el magát e hegyvidék szépségével. Itt szervezik az ország egyik legnépszerűbb teljesítménytúráját, a Gerecse 50-et és az embert próbáló Kinizsi 100-at, de a siklóernyősök is igazi iskolát teremtettek. Állnak azok az ódon várak, szebb napokat megélt kastélyok, kúriák, hosszú évek óta működnek programok, melyek a helyi és térségi TDM szervezetek megalakulása óta egyre kiválóbb marketinggel rendelkeznek. A Gerecse különös adottsága, hogy erdei, sziklás sasbércei, kőbányái, völgyekben megbújó falvai és persze a hegységperemeken kialakult városai egyszerre őrzik a Kárpát-medence legősibb emberi kultúrájának nyomait, a Római Birodalom megannyi jeles építményét, a magyarság letűnt évszázadainak építészetét és persze mindezek szomszédságában a természeti értékek páratlan tárházát. Zarándokutak, tanösvények, erdei iskolák, hagyományos tájgazdálkodás, látogatóközpontok, tájházak, kerékpárutak, borutak ... ez mind a Gerecse Natúrparkhoz nyújt kiváló keretet.

A Gerecse Natúrpark logójában ábrázolt hegy nem más, mint a bajóti Öreg-kő, amely jellegzetesen megbillent „gerecsei” sasbérc. A 374 m magas hegy Komárom-Esztergom megye legrégebb (1941) óta védett természeti területe, amely a rendkívül impozáns és kiemelkedő ősrégészeti lelőhelyként számon tartott Jankovich-barlangot is rejt.

Szervezeti háttér

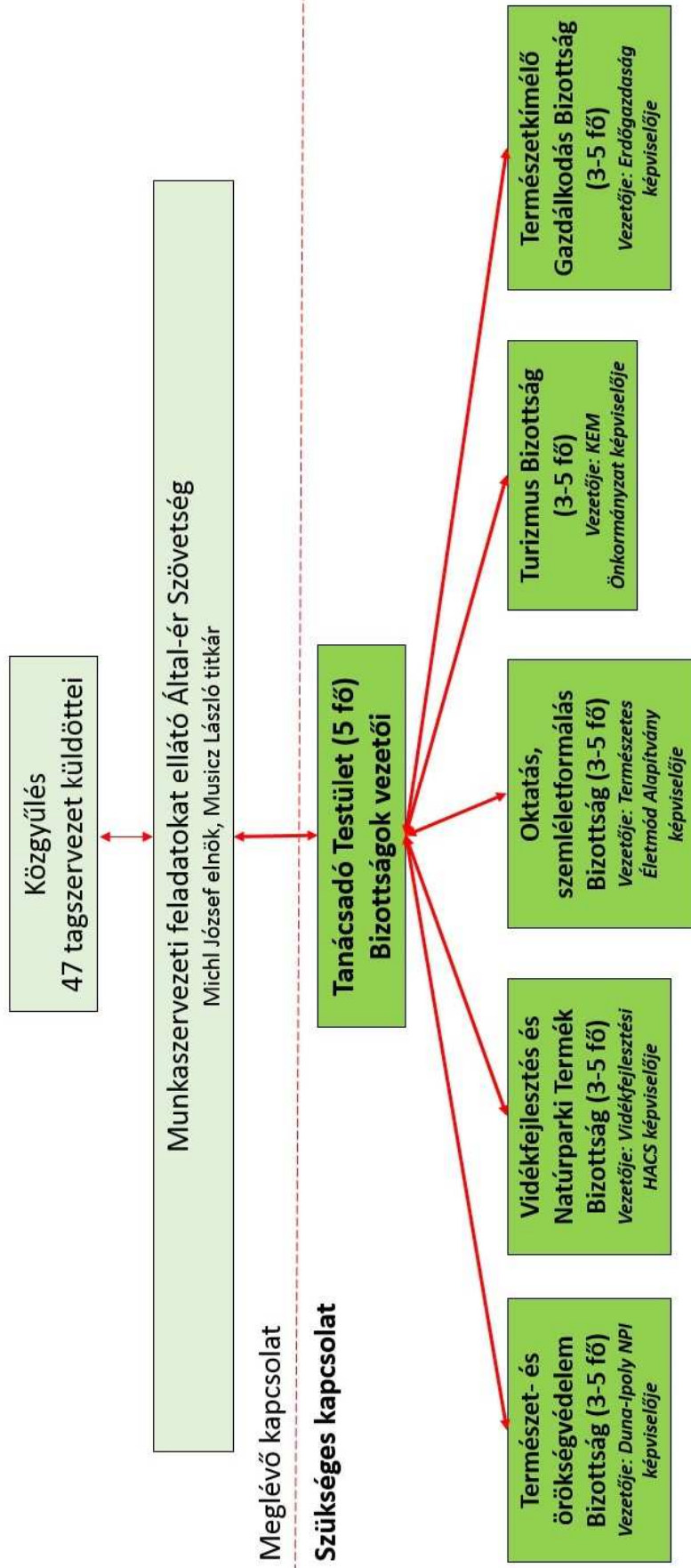
A Gerecse Natúrparknak 47 alapító tagja van: 29 települési önkormányzat, a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, a Vértesi és a HM erdészet, a Don Bosco Szalézi Társasága, 10 civil szervezet és 3 egyéb gazdálkodó szervezet.

Nem törekedtünk arra, hogy a Gerecse Natúrparknak önálló szervezeti hátteret, munkaszervezetet hozzunk létre. A 47 partnerszervezet egy 2013 januárjában kelt (Péliföldszentkereszten minden alapító által aláírt) együttműködési megállapodás alapján szövetkezett a közös munkára, a Gerecse Natúrpark létrehozására, ez tekinthető a natúrpark alapdokumentumának. A natúrpark munkaszervezeti feladatait az Által-ér Szövetség látja el, de több partnerszervezet is igen fontos szerepet tölt be a natúrparki jelleg erősítésében.

Természetesen egyre inkább szükségét érezzük annak, hogy a legaktívabb szereplők bevonásával újabb lendületet, szervezőerőt adjunk a natúrparknak, ezért a natúrparkok hazai és nemzetközi viszonylatban is alapvetőnek számító pillérei (természet- és örökségvédelem, vidékfejlesztés, turizmus, környezeti nevelés-szemléletformálás, természetkímélő gazdálkodás) mentén új szervezeti struktúrát szeretnénk létrehozni, egyfajta Tanácsadó Testületi jelleggel. A fenti munkabizottságok elnöki tisztségére és tagságára azokat az alapítókat, közéleti személyiségeket, gazdasági és civil szervezeti vezetőket szeretnénk felkérni, akik egyébként is aktív és elismert szereplői az adott szakterületnek.

GERECSE NATÚRPARK JAVASOLT DÖNTÉSHOZÓ ÉS ÜGYVITELI SZERVEZETRENDSZERE

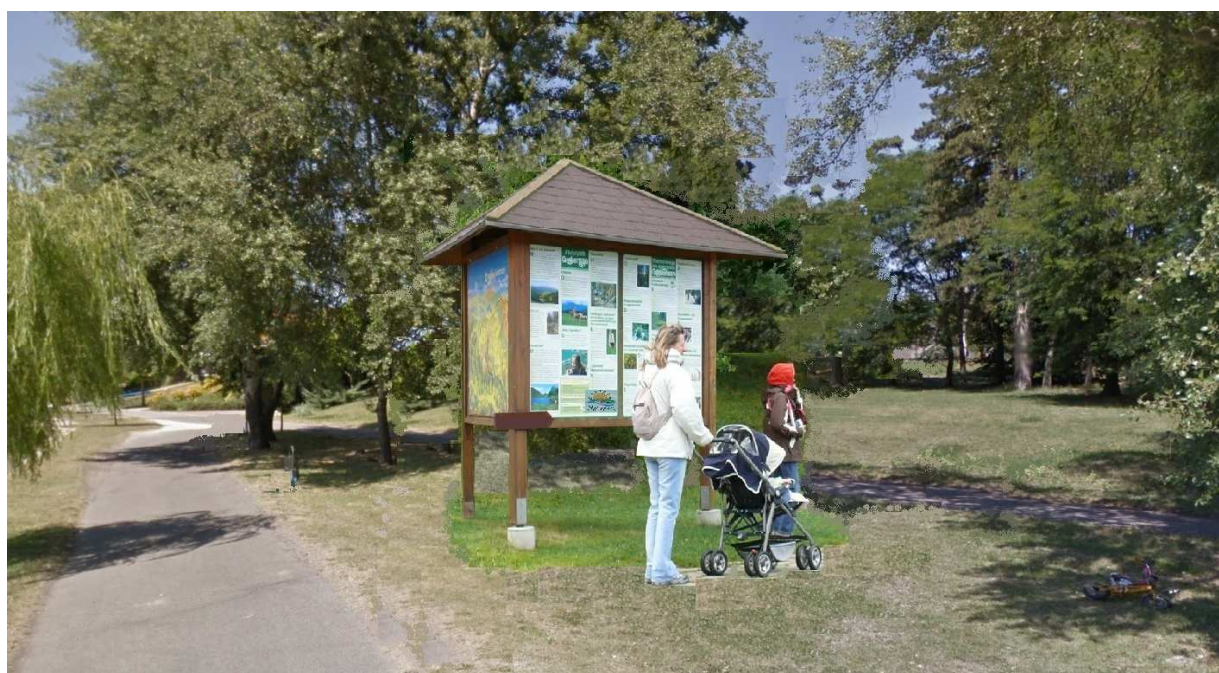

A 8 elismert magyarországi natúrpark és a további mintegy 10 natúrparki kezdeményezés mindegyike más-más szervezeti modell szerint dolgozik. A Gerecse Natúrpark vonatkozásában egyfajta Tanácsadó Testület létrehozását tartjuk szükségesnek, amely Tanács azoknak a létrehozandó munkabizottságoknak a vezetőiből állna, amelyek lefednék a natúrparkok legfontosabb tevékenységi köreit, így:

Néhány eredmény

A Gerecse Natúrpark első információs pontjának kialakítása

Megterveztettük és hamarosan elkészítjük a Gerecse Natúrpark 4 nyelvű információs pontjának prototípusát, melyet Tatán, az Öreg-tó partján állítunk fel.

A nagyméretű, tetővel ellátott, faszervezetű információs pont valóban esztétikus megjelenésű lesz és méltó módon mutathatja be magyar-angol-német-szlovák nyelven a natúrpark legfontosabb természeti és táji értékeit, kulturális örökségét, valamint a natúrpark szolgáltatásait. Közeli padok, asztalok, kerékpártárolók, rendezett környezet várja a nemrég átadott Ökoturisztikai Központba érkező látogatókat.

Ez alapján szeretnénk a későbbiekben hasonló információs pontot létesíteni a Gerecse minél több településén, természetesen mindenütt kiemelve a helyi vonzerőket, látnivalókat és szolgáltatásokat.

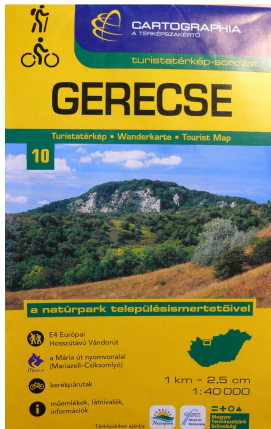
A Gerecse Natúrparkot jelző táblák elkészítése

A Gerecse Natúrparkhoz csatlakozott 29 település mindegyikére eljuttattuk azokat a natúrparkot jelölő táblákat, amelyekkel a Gerecse jellegzetes táji-természeti-kultúrtörténeti értékeire hívjuk fel a figyelmet.

A festett, felületkezelt faoszlopokra felcsavarozott natúrpark táblákból első körben 40 db-ot készítettünk, de szándékunk szerint továbbiakat is szeretnénk felállítani azokon a helyszíneken, amelyek a Gerecse Natúrpark legfontosabb vonzerőit jelentik és amelyek egységes megjelenítését Önökkel egyetértve fontosnak tartjuk.

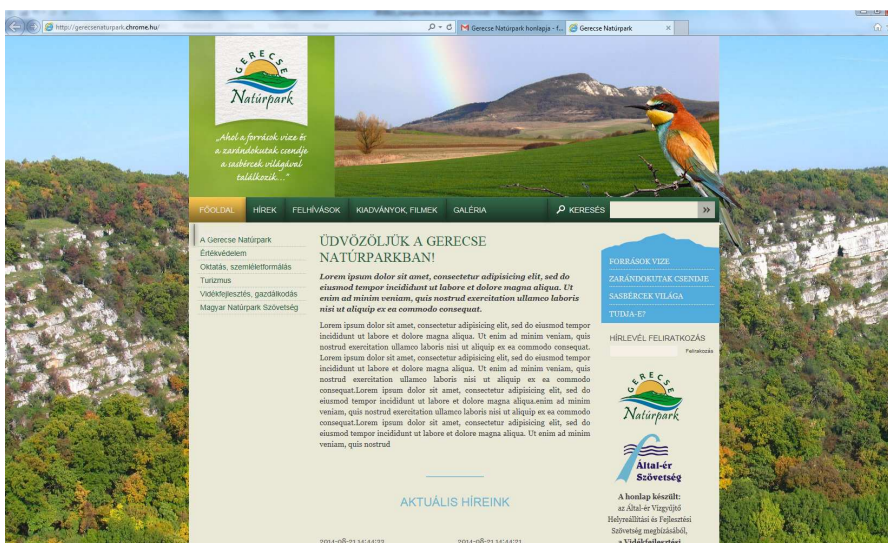

A Gerecse Natúrpark térképének elkészítése

A Gerecse legújabb (immár a Gerecse Natúrpark információival aktualizált) térképe néhány hónapja a könyvesboltokban is kapható. A Cartographia Kft-vel kialakított együttműködés révén a jövőben időről-időre frissülő Gerecse térkép egyre több natúrparki információt, szolgáltatást fog tartalmazni.

A Gerecse Natúrpark honlapjának elkészítése

A Chrome Kft-vel elkészítettük a Gerecse Natúrpark honlapját (www.gerecsenaturpark.eu).

A honlap folyamatosan bővül, most töltjük fel információkkal, fotókkal, dokumentumokkal.

Tanösvények kialakítása

A természeti, táji és kulturális értékeket bemutató tanösvények vannak készülöben Kocson, Komáromban, Tardoson, Bajóton és az Által-ér völgyi kerékpárút mentén Tatán, Vértesszőlősen és Tatabányán. Ezek a Duna-Gerece Nonprofit Kft. beruházásában készülnek el, de megvalósításukban a Gerece Natúrpark partnerként működött közre. Ugyancsak megjelenik a Gerece Natúrpark a Tata Város Önkormányzata beruházásában nemrég átadott Fényes Tanösvény is.

SZENT-KÚT TANÖSVÉNY

Szent-kút (Holy well) Educational Trail / Der Heilige Brunnen Lehrpfad / Naučný chodník Szent-kút

PÉLIFÖLDSZENTKERESZT – „AHOL A FORRÁSOK VIZE ÉS A ZARÁNDOKUTAK CSENDJE A SASBÉRCEK VILÁGÁVAL TALÁLKOZIK...”

A Gerece Natúrpark szelvénye leginkább Péliföldszentkeresztre igaz. Ennek a helynek különös atmoszférája, kisugárzása van. Nem véletlenül halad itt évszázadok óta a zarándokok útja, nem véletlenül jöttek ki itt az Országos Kéktúra útvonalát, nem véletlenül tekinthető a Szalézi Rend magyarországi bölcsődének és szintén nem véletlenül alakult meg itt 2013. januárjában a Gerece Natúrpark.

Péliföldszentkereszt ősi zarándokhely. Az első oklevelek 1265-ben említik. Eszterházy Imre herceg-prímás az egykori templom helyén 1735-ben építteti meg a ma is látható barokk kegytemplomot. Ettől az évtől búcsújáróhely is, ahova zarándokok sokasága érkezik. Péliföldszentkereszt 1913-ban került a Don Bosco Szalézi Rendhez, így alakult ki itt a szalézai szabaderi misztérióban az 1930-as években építettek meg a lourdes-i barlangot. A kegytemplomban őrzött Szent Kereszt ereklye hitetlenségét 1755-ben igazolta XIV. Benedek pápa. A zarándokház melletti dombsírtól épült érdeki kálváriához különböző építészeti stílusban emelt stációk vezetnek.

A Péliföldszentkeresztől induló Szent-kút tanösvény a bajóti Öreg-kőből, Komárom-Esztergom megye első – 1941-ben védette nyitvatartott – természetvédelmi területéhez vezet. Az Öreg-kő nemcsak ritka növény- és állatfaják ökoszisztémát neveltes, hanem az itt található barlangok és az azokból előkerült régészeti, ólósztani leletek révén is. Az Országos Kéktúra turistáit mentén kialakított mintegy 2,6 km hosszúságú tanösvényen 10 állomás került kialakításra. A szamoizott faoszlopokkal jelölt állomásokhoz tartozó aktuális információkat egy külön a tanösvényhez készített, képekkel illusztrált ismertető füzet osztja meg a látogatókkal.

Péliföldszentkereszt környéke minden évzárban, sőt minden alkalommal új látványokat nyújt, ismerje meg Ön is az értékeit és jöjjön vissza máskor is!

Kellemes ismeretserzést és élményeket kívánunk Önnek!

Duna-Gerece Nonprofit Kft.

PÉLIFÖLDSZENTKERESZT – „WHERE THE WATER OF SPRINGS AND THE SILENCE OF PILGRIMAGE ROUTES MEETS THE WORLD OF EAGLE ROCKS...”

The origin of Gerece Nature Park is the most true about Péliföldszentkereszt. This place has a truly unique atmosphere. It is not by chance that the trail of pilgrims passes here. The fact that the path of the Chertwick Blue Trail was marked out here, that it can be considered as the birthplace of the Hungarian Salutation of the Cross and that the Gerece Nature Park was established here in 2013.

Péliföldszentkereszt az ősi zarándokhely, de a mai zarándokok útja is itt vezet. A Chertwick Blue Trail útja is itt vezet. A Chertwick Blue Trail útja is itt vezet. A Chertwick Blue Trail útja is itt vezet.

The first and oldest pilgrim trail starting from Péliföldszentkereszt leads to the Old Stone (Öreg kő) in which is the first natural reference point. In 1941, the first natural reference point was established in the Péliföldszentkereszt area.

Péliföldszentkereszt és a környék közelében minden évzárban és minden alkalommal új látványokat nyújt. Ismerje meg Ön is az értékeit és jöjjön vissza máskor is!

Kelemény ismeretserzést és élményeket kívánunk Önnek!

PÉLIFÖLDSZENTKERESZT – „WO DAS WASSER DER QUELLEN UND DIE STILLE DER PILGERFAHRTEN AUF DIE WELT DER HORSTE TRIFFT...”

Die Ursprünge des Gerece Naturparks sind am besten in Péliföldszentkereszt zu finden. Hier hat sich eine einzigartige Atmosphäre entwickelt. Es ist kein Zufall, dass der Pilgerweg hier verläuft. Die Tatsache, dass der Chertwick-Blau-Weg hier seinen Ursprung hat, dass es hier die Wiege der Ungarischen Kreuzerhöhung ist und dass der Gerece Naturpark hier im Jahr 2013 gegründet wurde, ist kein Zufall.

Péliföldszentkereszt ist ein uralter Pilgerort, der auch heute noch einen besonderen Charakter hat. Die Chertwick-Blau-Weg führt hierher. Die Tatsache, dass der Chertwick-Blau-Weg hier seinen Ursprung hat, dass es hier die Wiege der Ungarischen Kreuzerhöhung ist und dass der Gerece Naturpark hier im Jahr 2013 gegründet wurde, ist kein Zufall.

Das erste und älteste Pilgertrift beginnt in Péliföldszentkereszt und führt zum Alten Stein (Öreg kő), das der erste natürliche Referenzpunkt ist. Im Jahr 1941 wurde der erste natürliche Referenzpunkt in der Péliföldszentkereszt-Gegend eingerichtet.

Péliföldszentkereszt und die Umgebung bieten jedes Jahr zum Jahresabschluss und zu besonderen Anlässen neue Sehenswürdigkeiten. Erkennen Sie die Werte und kommen Sie wieder!

Kelemény ismeretserzést és élményeket kívánunk Önnek!

PÉLIFÖLDSZENTKERESZT – „KDE SA VODA PRAMEŇOV A TIŠINA PŮTNIČKÝCH MĚST STŘEVA SO SVETOM BRÁL...”

Mesto Péliföldszentkereszt Gerece na hodu prameňov a Péliföldszentkereszt. Toto miesto má jedinečnú atmosféru a porovnanie s inými miestami. Nie je náhodou, že tu prechádza púť púťovníkov. Faktom je, že tu sa nachádza prvý prírodný referenčný bod. V roku 1941 tu bol založený prvý prírodný referenčný bod. V roku 1941 tu bol založený prvý prírodný referenčný bod.

Péliföldszentkereszt az ősi zarándokhely, de a mai zarándokok útja is itt vezet. A Chertwick Blue Trail útja is itt vezet. A Chertwick Blue Trail útja is itt vezet.

The first and oldest pilgrim trail starting from Péliföldszentkereszt leads to the Old Stone (Öreg kő) in which is the first natural reference point. In 1941, the first natural reference point was established in the Péliföldszentkereszt area.

Péliföldszentkereszt és a környék közelében minden évzárban és minden alkalommal új látványokat nyújt. Ismerje meg Ön is az értékeit és jöjjön vissza máskor is!

Kelemény ismeretserzést és élményeket kívánunk Önnek!

Előttünk álló feladatok

Ahhoz, hogy a Gerece Natúrpark a minisztérium által adományozott natúrpark-cím elvárásainak hosszú távon is megfeleljen, biztosítani szükséges a megfelelő fejlesztéseket, az információk minél gyorsabb áramlását és a projektfejlesztések vonatkozásában azt a konszenzust, támogatottságot, amely valóban új erőt, új perspektívát nyújthat térségünknek. Ehhez tisztelettel kérem a Megyei Közgyűlés és természetesen valamennyi tagszervezetünk és minden külső partner támogatását.

A Gerece Natúrpark vonatkozásában az alábbi projektek tekinthetők a legfontosabbaknak a közeljövőben:

1. **A Gerece Natúrpark bajóti látogatóközpontjának létrehozása** (konzorciális együttműködéssel). A Péliföldszentkeresztre tervezett létesítmény nemcsak a különböző turisztikai formák (bakancsos, kerékpáros, lovas, zarándok) „intermodális” csomópontja lehet a Gerece szívében, hanem a Gerece térségének egyik

legsokoldalúbb helytörténeti-néprajzi-természettudományi gyűjteménye és oktatási-szemléletformálási központ.

- 2. A Gerecse Natúrpark információs pont- és kapuhálózatának létrehozása + tartalomfejlesztés.** A natúrpark valamennyi településén szeretnénk felállítani olyan többnyelvű információs pontokat, amelyek áttekintést nyújtanak a natúrpark legjelentősebb vonzerőiről, szolgáltatásairól. A natúrpark főbb belépési pontjain a közutak mentén natúrpark kapukat szeretnénk kialakítani. Mindezeket túl kiadványok sokaságát, a www.gerecsenaturpark.eu honlap további fejlesztését tervezzük.
- 3. A natúrparki termékek, natúrparki szolgáltatások** rendszerének kialakításával szeretnénk elősegíteni a helyben előállított, kiváló minőségű és környezetbarát termékek piacra jutását, de ugyancsak ezekkel szeretnénk csatlakozni a TDM szervezetek által kifejlesztett Duna-Gerecse kedvezménykártya lehetőségeinek bővítéséhez.

A natúrparkok nemzetközi viszonylatban jól működnek, ismerősen csengenek a külföldiek számára és kifejezetten keresik is a zöld és fenntartható megoldásokat, turisztikai formákat, helyi termékeket és az ezeket segítő szolgáltatásokat. Ilyen értelemben a Gerecse Natúrpark is óriási távlatokat kínálhat Komárom-Esztergom megyében. A Gerecse Natúrpark megalakulása óta tagja a Magyar Natúrpark Szövetségnek és ennek eredményeként több országos és nemzetközi fórumra, rendezvényre jut el a hírünk.

A fentiekben csupán a legfontosabb és legaktuálisabb tevékenységeinkről adtunk áttekintést, melyen túlmenően továbbra is több területen igyekszünk koordináló, kezdeményező szerepet betölteni.

Ezekhez továbbra is kérjük és megköszönjük a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés támogatását!

Tata, 2015. március 18.

Által-ér Vízugyjtő Helyreállítási
és Fejlesztési Szövetség
2890 Tata, Kossuth tér 1.
Adósz.: 18602384-1-11

Michl József
elnök

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

1. Megköszöni az Által-ér Vízugyjtő Helyreállítási és Fejlesztési Szövetség tájékoztatását a Gerecse Natúrparkról;

2. Mint a megyei területi tervezésért, programozásért felelős szervezet továbbra is kiemelten kezeli a natúrparki törekvéseket és ezek projektelemeit beépíti a Terület-és Településfejlesztési Operatív Program megyei programjaiba, illetve közvetíti az érintett ágazati operatív programok felé, mint kiemelt megyei igényt;
3. Felkéri a Szövetséget, hogy továbbra is segítse aktív szervező munkájával a Gerecse Natúrpark tevékenységének megszilárdítását.

Felelős: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Határidő: folyamatos

Hivatali végrehajtásért felelős: Petrikné Molnár Erika osztályvezető